

חיזבאללה על הקרשים, אך מנסה להשתקם בעזרת איראן [?] יש פתרון יצירתי שימוטט אותו

13.11.2025 | ד"ר יוסי מנשרוף written by

בנאומו לרגל "יום השהיד" שציין חיזבאללה ביום שלישי, הצהיר מנהיג הארגון, נעים קאסם, כי "המשך התוקפנות באופן הזה של הרג והרס לא ייתכן שיימשך. לכל דבר יש גבול, ולא אגיד דבר מעבר לכך. שהגורמים הרלוונטיים ישימו לב למצב כי אי אפשר שהוא יימשך בדרך הזאת". האיום הזה מגיע אחרי שבמכתב הפתוח שפרסם ב-6 בנובמבר ליו"ר הפרלמנט ברי ולראש הממשלה סלאם, הדגיש חיזבאללה זכותו להתנגד לתוקפנות הישראלית. עם זאת, במצב המורכב שבו מצוי חיזבאללה, ספק רב אם האיפוק המתמשך מצדו הגיע לקיצו. נראה שהארגון אינו יכול להרשות לעצמו להיכנס לעימות מחודש, או אפילו להחליף מהלומות עם ישראל. בתרחיש של עימות מחודש, גם אם מוגבל, חיזבאללה עלול להפסיד את ההישגים שהוא רושם כיום.

מצבו הפוליטי הקשה של חיזבאללה התבטא בחלק אחר במכתב הפתוח שפרסם, בו הביע התנגדות לקיום מו"מ עם ישראל. זאת בתגובה לקריאות גוברות מצד בכירים בממשל הלבנוני, בהם הנשיא ג'וזף עון, חברי פרלמנט וחוגים תקשורתיים המתנגדים לחיזבאללה. אלו מסבירים ששלום עם ישראל הוא צורך קיומי עבור לבנון.

עימות צבאי לא ישרת את מטרות חיזבאללה כעת

חיזבאללה נמצא בעיצומו של תהליך שיקום והתעצמות, בסיוע כח קדס ובאמצעות יכולות ייצור עצמאיות. התקיפות הישראליות היומיומיות עשויות להעיד על הקצב האינטנסיבי שבו מנהל חיזבאללה את תהליך השיקום. ישראל מנסה להדביק את הקצב, אך נתונים שצה"ל מסר לתקשורת בימים האחרונים מצביעים בבירור על המצב המתגבר שבו מצויה ישראל מול חיזבאללה. בשבועות האחרונים הצליח חיזבאללה להבריח מאות רקטות, כולל מסוריה, לתקן ולהחזיר לשירות רקטות ומשגרים שנפגעו במהלך המלחמה, ולגייס אלפי לוחמים חדשים.

לכן נראה שהצהרתו של קאסם נועדה לרצות את הגורמים בארגון שאינם מרוצים ממדיניות ההכלה שמנהיגה מועצת הג'יהאד (המטכ"ל של חיזבאללה) בראשותו. כזכור, בראשית נובמבר דווח על תסכול מבעבע בקרב דרגי השטח בחיזבאללה מהעדר תגובה למתקפות הישראליות. בנוסף נראה שהאיום המרומז של נעים קאסם כוון לראשי מדינת לבנון, ומשמש חוליה נוספת בלחצים מצדו עליהם לפעול מול ישראל כדי שתפסיק את המתקפות. זאת בהמשך לחלקים רבים בנאומו, שכוונו לאוזניהם ושקפו ניסיון להביאם להבין את "חומרת האיום" מצד ישראל, ובהתאם לכך את חשיבות הנשק של חיזבאללה.

ישראל מצדה מצויה בצומת דרכים, דפוס הפעילות של צבא לבנון מול חזבאללה אינו מספק. בשורה התחתונה, הצבא משדר חולשה מול חזבאללה, ואין בכוחו לעמוד מולו, כאשר חזבאללה מצדו מאיים לקטוע את ידו של כל מי שינסה לגעת בנשקו, כפי שהצהיר בכיר הארגון מחמוד קומאטי באפריל 2025. כפי שהדגיש קאסם בנאומו, הנשק של חזבאללה הוא סוד כוחו, בנוסף לאמונה ולנחישות.

איראן נחלצת לעזרת חזבאללה מתוקף מעמדו החשוב בבטחונה הלאומי

איראן לעומת זאת מגבה את פעילות חזבאללה כדי לשמר את אחיזתו ומעמדו בקרב הציבור השיעי בלבנון. בשלהי אוקטובר השיקה לשכת ח'אמנהאי, בשיתוף עם חזבאללה, את הגרסה בערבית של ספרו המחקרי של מנהיג איראן, "שירה ומוזיקה: מחקר המשפט הדתי של האמאם סיייד עלי ח'אמנהאי". בטקס שנערך בביירות שיבח נעים קאסם את כישוריו הלמדניים של ח'אמנהאי. בכך ביקש להזכיר לעדה השיעית בלבנון את החסות הדתית שמעניקה איראן לחזבאללה. חסות זו משלימה את החסות הכלכלית, שבמסגרתה העבירה טהראן לארגון מיליארד דולר מאז ינואר 2025, כפי שחשף לאחרונה ממשל טראמפ. החסות הדתית נועדה לחזק את הקשר בין השיעים בלבנון לאיראן בהנהגת ח'אמנהאי, ולהעניק להם סיבה נוספת להישאר נאמנים לחזבאללה.

לשכת ח'אמנהאי גם משקפת לציבור השיעי בלבנון את תמיכתה המלאה בנעים קאסם באופן אישי, למרות, ובמידה רבה בגלל, הלגלוג שהוא סופג ברשתות החברתיות בלבנון. כך, פרסמה הלשכה בחשבון הטוויטר שלה בערבית (שמשמש אמצעי חשוב להעברת מסרים מצד ח'אמנהאי לקהל הערבי) דיוקן של נעים קאסם לצד המזכ"לים הקודמים של הארגון, עבאס מוסוי, נסראללה, והאשם צפי אל-דין. לצד האיור הופיעה הצהרת ח'אמנהאי לפיה "נסראללה הלך לעולמו, אך העושר שהוא יצר נותר קיים. סיפור חזבאללה בלבנון הוא סיפור מתמשך. הוא עושר עבור לבנון ומעבר לה."

בדברים אלו שיקף ח'אמנהאי את החשיבות האסטרטגית שמייחסת איראן עבור חזבאללה, ואת מקומו החשוב בבטחון הלאומי של איראן. שכן, בהתאם למתקפותיהם הימיות והטיליות במלחמת "חרבות ברזל", מעמדם של החות'ים בציר ההתנגדות עלה באופן משמעותי, וחשיבותם בעיני טהראן גברה. עם זאת, החות'ים לא יוכלו למלא את תפקיד חזבאללה כזרוע אסטרטגית של איראן. התפקיד הזה התבטא בפיגועים בחו"ל נגד יעדים ישראלים בשת"פ עם איראן, כגון הפיגוע בבניין הקהילה היהודית בבואנוס איירס ב-1994; בסיוע בהקמת מערך המליציות השיעיות בעיראק ב-2003; בתפקיד המוביל בלחימה נגד חוגי המורדים הסורים ודאעש בסוריה; ובהכרות שצבר בארגון מול ישראל. לצד זאת, חזבאללה מצוי בקשר דתי עמוק יותר עם איראן, ומחזיק ביתרון גאו-פוליטי חשוב על החות'ים, בזכות הגבול שהוא חולק עם ישראל.

המלצות מדיניות: יש להרחיב את הפעילות נגד חזבאללה למגרש החברתי

והאידאולוגי

בנקודת הזמן הנוכחית ישראל מחזיקה ביתרון מובהק על חזבאללה. חולשתו הפוליטית של חזבאללה, מצבו הרגיש אל מול הבייס החברתי שלו, והאשראי מצד ממשל טראמפ מעניקים לה כר נרחב להמשיך את מתקפותיה נגד חזבאללה. עם זאת נראה שאין מנוס מלהרחיב את הפעילות נגד חזבאללה גם למגרש החברתי והאידאולוגי, ולא להסתפק במגרש הצבאי (מאמצי סיכול) והכלכלי (סנקציות). הבחירות לפרלמנט הלבנוני במאי 2026 צפויות לשמש מבחן כח למעמד חזבאללה בקרב הבייס החברתי שלו. ישראל וארה"ב צריכות לערער את המעמד הזה באמצעות התנעת פרויקט אסטרטגי ארוך טווח, בדמות הקמת רשת מתחרה למערך הדעוה (שירותי רווחה, רפואה, חברה, פיננסיים) המקיף של חזבאללה.

המאמץ לנתק את הסיוע הפיננסי של איראן לחזבאללה, כפי שהוצהר ע"י ג'ון הארלי, תת-שר האוצר האמריקאי למודיעין פיננסי ולמאבק בטרור, האחראי על הסנקציות, הוא צעד בכיוון הנכון. לצד זאת, המטרה של ישראל וארה"ב צריכה להיות ניתוק התלות הכלכלית של השיעים בחזבאללה, והצעת חלופה שתסייע להם לגבש זהות לבנונית עצמאית. זאת באמצעות אספקת מגוון שירותים חלופיים לאלו שמציע חזבאללה. במגרש האינדוקטרינרי, למול "צופי האמאם אל-מהדי", שבמסגרתו יונקים השיעים את ההערצה והנאמנות לח'אמנהאי מגיל 9-10, יש להשיק מיזמים שידגישו את החשיבות של הנאמנות ללבנון ואת השגשוג שיוכלו לבנון והשיעים לגרוף אם יזנחו את ההתנגדות לישראל.

פורסם בישראל היום, בתאריך 13 לנובמבר 2025.